

משה חיים פלח

## בסוגיא דחיישינן שמא במקום נקב ניקב ובסוגיא דסכין פגומה

גופא אמר רב הונא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיודע לך כמה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך כמה נטרפה ולימא נשחטה הותרה הא קמ"ל דאע"ג דאיתיליד בה ריעותא כדבעא מיניה רבי אבא מרז הונא בא זאב ונטל בני מעים מהו נטל הא ליתנהו אלא נקב בני מעיים מהו נקב הא קא חזינן דהוא נקבינהו אלא נטלן והחזירן כשהן נקובין מהו מי חיישי' שמא במקום נקב נקב או לא א"ל אין חוששין שמא במקום נקב נקב כו' איתמר השוחט בסכין ונמלאת פגומה אמר רב הונא אפילו שיצר בה עלמות כל היום פסולה חיישינן שמא בעור נפגמה ורב חסדא אמר כשרה שמא בעלם נפגמה בשלמא רב הונא כשמעתיא אלא רב חסדא מאי טעמא אמר לך עלם ודאי פוגם עור ספק פוגם ספק לא פוגם הוי ספק ודאי ואין ספק מוליא מידי ודאי, מתיב רבא לסיועיה לרב הונא עבל ועלה ונמלא עליו דבר חולץ כו' ה"נ העמד בהמה על חזקתה ואימר לא נשחטה הרי שחטה לפניך ה"נ הרי עבל לפניך הא איתילידא זיה ריעותא ה"נ איתילידא בה ריעותא סכין איתרעאי בהמה לא איתרעאי.

זאב ודאי נוקב, ונמלא דמאי דחזינן השתא נקבים ליכא סיבה כלל להסתפק דילמא היו נקובים מעיקרא, ואעפ"כ מיצעי ליה דילמא חיישינן דילמא במקום נקב ניקב, והאחרו' נתקשו בזה, ודחקו דזאב לאו ודאי נקב אלא דרכו לנקוב, ויעוין עוד בדברי הרמב"ן (לקמן יב ט) אולם פשעה דגמ' משמע דאף אי זאב ודאי נוקב, מ"מ מיצעי ליה דילמא חיישינן דילמא במקום נקב ניקב, וע' משנ"ת לעיל בטעמא דמילתא, ומסקינן דאהא קאמר רב הונא נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך כמה נטרפה, ובפשוטו היינו דצעינן בזה לדין חזקת היתר, ואף דהשתא מספקא לן למפרע דילמא היתה ריעותא מחיים, מ"מ כיון דצשעה שנשחטה הוחזקה לפנינו בהיתר, סגי בזה.

וה"נ צדינא דסכין פגומה, הרי היכא דשיצר בה עלמות כל היום כולו, הרי הוי ודאי גמור דפוגם, ואין זה רק קרוצ לודאי [והרי מספקא לן דילמא בעור נפגמה וצדך הולכה והצאה גרידא] והרי דעת רוב הראשונים דמודה רב הונא היכא דאבד הסכין דכשרה, דמוקמינן ליה בחזקת צדוק, ולכאורה כיון דשיצר בה עלמות כל היום כולו ודאי פוגם, הרי הא דחזינן השתא דפגומה לא הוי סיבה כלל להסתפק דילמא בעור נפגמה, ואעפ"כ פסיל רב הונא, ובזה אמרינן דרב הונא כשמעתיא, דהרי צבא זאב ונטל בני מעים והחזירן כשהן מנוקצין לא הכשיר רב הונא אלא משום דנשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך

והנה לפו"ר הנך תרי סוגיי לא שייכן אהדדי, אלא דדינא דסכין פגומה נמי הוי מדינא דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת, אולם נראה דתרוויכו חדא סוגיא היא, דהנה בהא דצעי רבי אבא בא זאב ונטל בני מעיים והחזירן כשהן מנוקצין מי חיישינן שמא במקום נקב ניקב,

לא קשיא לי מאחר דכי ליתנהו כלל כשרה כי איתנהו וידעינן דאיהו נקביה ליחוש שמא במקום נקב נקב, ומשמע דלאו דקא חזינן דאיהו נקבינהו ממש קאמר אלא משום דדרך הזאב לנקוב קאמר הכי מי חיישינן שמא היה שם נקב מתחלה ובמקום הנקב הכנים לפרניו, ולא שנקב כלום אלא משום דאיהו הכנים לפרניו בנקבים נקע האי לישנא כו' עכ"ל, ובפשוטו מצואר דס"ל דאי זאב ודאי נוקב באמת לא חשיב ריעותא כלל (ועמש"ת לעיל) ובאמת שיטת הרמב"ן בסוגין דלרצ הונא אפילו אצד הסכין פסולה, ולטעמיה דס"ל דהיכא דחזינן סיבה ודאית לא חשיב ריעותא, ומדפסיל רצ הונא בשיצר זה עלמות כל היום כולו, אף דהוי ודאי גמור דפוגס, ע"כ דאף באצד הסכין לגמרי פסיל, וז"ל הרמב"ן בתו"ד לפיכך כששצר זה עלמות ונמלאת פגומה פסולה שהרי לא צדק עכ"ל, ומצואר דשיצר זה עלמות היינו לא צדק.

במה נטרפה, אלמא דצספק בשחיטה אף בכהאי גוונא אמרינן דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת.

וכן בהיהא דטבל ועלה ונמלא עליו דבר חולץ, י"ל דמה דנתעסק באותו המין כל היום כולו הוי ודאי דימלא עליו, ואעפ"כ חשיב ריעותא [והך ריעותא היינו כדאמרינן לעיל גבי זאב זאב אע"ג דאיתילידא זיה ריעותא] ומסקינן דמודה רצ חסדא בכה"ג דאיתילידא זיה ריעותא בדבר עלמו, ולא פליג אלא צסכין ומשום דסכין איתרעאי ובהמה לא איתרעאי [והיינו דבאמת הרי אין הדבר סיבה אמיתית להסתפק כלל, אלא כל דחזינן ריעותא לפנינו, תו לא מוקמינן אחזקה, אף דאיכא סיבה ודאית ידועה להך ריעותא, ובזה סבר רצ חסדא דהיינו דוקא בדבר עלמו].

אולם בחידושי הרמב"ן לקמן (יב"א) כתב וז"ל הא דאמרינן לעיל אלא נעלן והחזירן כשהן מנוקצין מהו מי חיישינן שמא במקום נקב נקב או